

Een kijkje in de keuken van kerkvader Augustinus

Kerkvader Augustinus had een heuse biograaf: Possidius. Hij was een leerling en latere collega van Augustinus die na diens dood een gedetailleerd beeld van hem schetste. Gisteren werd een nieuwe vertaling ervan gepresenteerd.

Recensie

Wessel te Boom

Over de kerkvader Augustinus (354-430) weten we meer dan van het leven van de meeste andere theologen uit zijn tijd of uit de middeleeuwen. We hebben immers zijn autobiografische *Belijdenissen* en zo'n driehonderd bewaard gebleven brieven. Maar ook bestaat er een heuse biografie van hem.

Over de schrijver van die biografie, *Het leven van Augustinus* van de hand een zekere Possidius, is niet veel bekend. We weten wel dat hij zijn theologisch onderwijs waarschijnlijk van Augustinus zelf in Hippo heeft ontvangen. Ook dat hij collega-bisschop van Augustinus werd in een naburige stad, dat hij uitgroeide tot Augustinus' vertrouweling en hem mocht bijstaan in diens laatste dagen. Ten slotte wijdde hij dit geschrift dus aan Augustinus. Wie was deze man?

In zijn specialistisch maar verhelderend voorwoord laat kerkhistoricus Paul van Geest overtuigend zien hoe Possidius door het onderzoek inmiddels is getransformeerd van een toegewijde, maar intellectueel weinig ontwikkelde leerling, tot een zelfstandige denker die het lang niet altijd met zijn leraar eens was. Het zou wel eens kunnen dat juist Possidius, die een hardere opstelling innam ten opzichte van de ketterse

stroming van de donatisten dan Augustinus zelf, heeft bijgedragen tot diens beruchte later veranderde opstelling, zo concludeert Van Geest.

Diepere dimensies

Maar ook geeft Possidius eigenlijk heel geraffineerd een overtuigend beeld van Augustinus. Hij schildert hem niet af als proto-heilige en wonderdoener, maar als een mens die ook van zichzelf wist dat hij faalde en soms achterbleef bij de kloosterregel die hij voor zijn eigen leefgemeenschap van broeders had opgesteld. Om deze man was het Possidius te doen en is het ons natuurlijk te doen.

En zoals we hem kennen uit zijn eigen werken, komt Augustinus ons ook hier tegemoet als een wijs ie-

mand, die weet van onze vijandschap ten opzichte van God en die daarom elke 'eigengereidheid' als hoogmoed verafschuwde. Tegelijk is het iemand die niets liever wil dan dat vijanden tot vrienden worden. En dat is niet gemakkelijk!

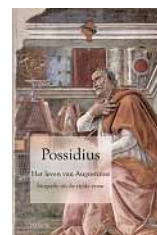
Psychologisch raak is Augustinus' opmerking dat als een rijke het klooster intreedt en dus al zijn bezittingen opgeeft, hij een veel groter offer brengt voor God, dan een arme die niets in te brengen heeft en graag deelt in alle goederen. Ook weigerde hij wel eens een goedbedoelde erfenis, als hij vond dat de nabestaanden er meer recht op hadden dan de kerk. Streng in zijn oordeel, maar vergevingsgezind in zijn houding en mild in de strafmaat – dat is het beeld dat hier oprijst uit Augustinus' leven, als bisschop, rechter, leraar en 'abt'.

Aangrijpend is de beschrijving van Augustinus' einde, wanneer de Vandalen voor de poort staan en Augustinus te midden van zijn boetepsalmen lijkt te beseffen dat de kerk Gods hier bedreigd wordt. Hij hield „er andere ideeën op na dan anderen. Hij keek verder, naar diepere, geestelijke dimensies”, zegt Possidius over de eenzaamheid waarin Augustinus overleed.

Possidius heeft er een glimp van ontvangen en Vincent Hunink heeft die doorvertaald. Een mooi boekje voor wie houdt van deze indrukwekkende kerkvader.

Dr. Wessel ten Boom is theoloog en woont in Didam

Possidius. Het leven van Augustinus. Biografie uit de vijfde eeuw. Vertaald en toegelicht door Vincent Hunink, ingeleid door Paul van Geest. Uitgeverij Damon. 19,90 euro

Streng in zijn oordeel, maar vergevingsgezind in zijn houding en mild in de strafmaat. Dat is Augustinus